

Tepelkloven en andere uitdagingen

Kennis en praktijkuitwisseling

Marieke van Luin
Lactatiekundige IBCLC, Verloskundige n.p., Docent, Coach

- 1 Tepelkloven
- 2 Stuwing
- 3 Mastitis
- 4 Spruw

- 4 groepen, zelf onderwerp kiezen
- 10 minuten per onderwerp bespreken
  - Uitwerkingen presenteren 10 minuten per groep
- Met elkaar op een rij zetten
  - Wat weten jullie en wat werkt WEL?
  - Wat zijn DISCUSSIE punten?

---

1 Tepelkloven

- Wat zijn tepelkloven?
- Oorzaken?
- Hoe voorkomen we het?
- Wat is het beleid?
- Wat zijn de dilemma's?

Is het soms...
Stuwings?

2
(Overmatige)
Stuwing

- Wat is (overmatige) stuwing?
  - Bloed-vocht-stuwing?
  - Melkstuwing?
- Wanneer komt het (vaker) voor?
- Wat is het beleid?
- Eén keer per etmaal kolven of juist niet?
- Masseren, voor de voeding of na een voeding? Of helemaal niet?
- Tips en tricks?

3
Mastitis

- Wat is een mastitis?
- Wanneer komt het voor?
- Hoe diagnosticeer je een mastitis?
- Wat is je beleid?
- Oude & nieuwe inzichten / beleid.
- Hoe lang wacht je af?
- Vervolgen met en na kraambed?

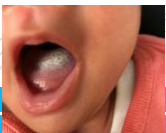

4
Spruw

- Wat maakt nou verschil tussen een aanslag op tongetje van de melk of van spruw?
- Oorzaken van spruw en melkaanslag?
- En wat is het beleid rondom moeder én kind?

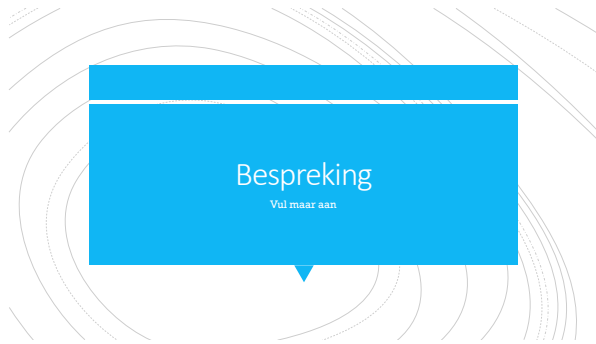

Bespreking
Vul maar aan

Bespreking
Tepelkloven

- Wat zijn tepelkloven?
- Oorzaken?
- Hoe voorkomen we het?
- Wat is het beleid?
- Wat zijn de dilemma's?

Inzichten
studenten
Tepelkloven

Tepelkloven
Oorzaken

- Aanhap
- Beleid
- Negeren pijnklachten/gevoeligheid
- Wrijving (hoog)gehemelte/kaakwal
- Discrepantie grootte tepelknop/mondje
- Verkeerd gebruik kolf of verkeerde maat schild/kolf
- Gevoelige huid
- Tongriem/compressie tepel

Tepelkloven
Behandeling

- Observeren voeding, aanpassen
- Luchten
- Druppel eigen melk
- Schoon houden/pads etc.
- Hydrogel (Rite Aid, Medela, Kendall)
- Multimum (kort!)
- 24-48 uur kolven, professionele kolf en passend schild
- Vet/lanoline/kokos etc.
- Tepelhoed???

Tepelkloven
Waar zit de
'kloof'

Tepelkloven
Wat 'zegt' de
kloof 😊

Tepelkloven
Viezig?

▪ **Anti-bacteriële behandeling**

- Luchten en schoonhouden
- NB ziekenhuis is vies
- Chloorhexidine 2dd dun na voeden en afspoelen voor voeden
- Fusidine (AB) via huisarts als echt viezig>idem 2 dd etc.

Is dat nou...
stuwings?

Bespreking
(Overmatige)
Stuwings

- Wat is (overmatige) stuwings?
  - Bloed-vocht-stuwings?
  - Melkstuwings?
- Wanneer komt het (vaker) voor?
- Wat is het beleid?
- Eén keer per etmaal kolven of juist niet?
- Masseren, voor de voeding of na een voeding? Of helemaal niet?
- Tips en tricks?

Inzichten
studenten
(Overmatige)
Stuwung

(Overmatige)
Stuwung
Voorkómen en
behandeling

Lactogenese 2

- Voorkomen opvulling tijdens bevalling
- Frequent (10-12x) aanleggen 1e 24 uur
  - Let op de slokken, adequaat legen borsten
  - **MINDER** (pathologische) spanning?
- Als overmatige stuwung:
  - Voelend-zachte Massage
    - **Ook VAN DE TEPSELHOF AF, RICHTING OKSEL**
- Als productie overschot > 1 of 2 keer soepel
  - **i.p. GEEN PROBLEEM, maar niet te vaak!**
- Koolbladeren en koelen (erna)
- Pijnstilling bepalend voor 'succes' borstvoeding

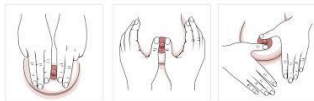

Overmatige)
Stuwung
tips and trics

"Reversed Pressure Technique"

Bespreking
Mastitis

- Wat is een mastitis?
- Wanneer komt het voor?
- Hoe diagnosticeer je een mastitis?
- Wat is je beleid?
- Oude & nieuwe inzichten / beleid.
- Hoe lang wacht je af?
- Vervolgen met en na kraambed?

Inzichten
studenten

Inzichten
studenten
Mastitis

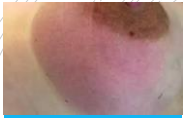

Mastitis
Kenmerken

- Pijnlijke plek
- Roodheid
- Beurs gevoel
- Verhoging/koorts
- /griepachtig gevoel

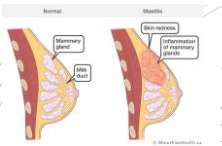

Mastitis
Oorzaak/incidentie

ORZAKEN
 'ZWELLING' KLIEREN EN WEEFSEL= door niet effectief legen borsten/ niet adequate voedingen / overvolle borsten
 Meestal door aanhap/tepelhoed/afklemmen / overproductie

Incidentie:
 WHO (2000): 33% meestal <10%
 Academy Breastfeeding Medicine (ABM 2014): 3-20%

Mastitis
Beter voorkomen dan genezen = Preventie van...

- VOEL / leer moeders 'klieren'
- NB effect van (verkeerd) beleid
- Kloven> voorkomen en helen
- Pijnlijke tepels>vermijden
- Verstopte kanaal / zwelling
- Te strakke kleding/bh
- Korte tongriem
- Overproductie
- Overslaan voeding / op schema voeden
- Te snel afbouwen
- Conditie moeder (NB HPP)

Aandoening	Wel doen	Niet doen
Stuwung	Fysiologisch aanleggen / kolven Aandacht voor goed aanleggen Reverse Pressure Technique Tepelhoed gecontroleerd inzetten (LK) Vederlichte lymfemassage (van de tepel af) Koelen Goede ondersteunende BH Ultrageluid/Oscillatie	Extra kolven Leegkolven Zoutbaden Diepe en/of stevige massage Triapparaten Tepelhoed gebruiken Strakke BH

NVL WERKDOCUMENT

Aandoening	Wel doen	Niet doen
Inflammatoire mastitis	Koelen Vederlichte lymfedrainage massage Ultrageluidtherapie Ibuprofen 3 x 400 mg Paracetamol 4 x 1000 mg Fysieke (bed)rust Rust borst, wel fysiologisch gebruiken Fysiologisch voeden of zo nodig tijdelijk andere borst als eerste aanbieden. Indien geen verbetering na 48 uur: bacteriële mastitis	Zoutbaden Masseren Legen, legen, legen Antibiotica Ibuprofen passeert de placenta, kan met name in 3e trimester schade geven. Zwangerschap uitsluiten bij gebruik.

NVL WERKDOCUMENT

Aandoening	Wel doen	Niet doen
Vernauwd/verstopt melkkanaal	Behandelen als inflammatoire mastitis Rust voor moeder Lecithine Vederlichte massage Ultrageluid	Hard masseren, 'strippen' ² Vaker voeden aan de aangedane kant

² Met strippen wordt hier bedoeld het tussen duim en vingers leegduwen van het melkkanaal vanaf de verstopping tot de tepeluitgang.

NVL WERKDOCUMENT

Mastitis Behandeling

BELEID / BRONNEN:

ABM = Academy of Breastfeeding and Medicine
NVL = Nederlandse Vereniging voor Lactatiekundigen

- LAAT zwelling afnemen!
- Wat is oorzaak? (lactatiekundige overleg optie)
- 24-48 uur inzetten op verbetering
  - Aanleggen verbeteren (check mond anatomie!)
  - Koelen zo veel mogelijk
  - Pijnstilling zo passend mogelijk
  - Lymfe drainage
- Ibuprofen 400 mg a 6 uur (24-48 u) =ontsteking remmend MAG!
- Combi met Paracetamol
- Antibiotica >24-28 uur of direct als erg ziek; 1^e keus Flucloxacilline

---

Mastitis Behandeling

BRON NVL WERKDOCUMENT

<https://www.nlborstvoeding.nl/wp-content/uploads/2019/03/mastitispectrum-Werkdocument-NVL-compleet.pdf>
ABM protocol
<https://www.bfmed.org/assets/ABM%20protocol%20%2336.pdf>

OUDE

- Oorzaak verstopping
- Extra aanleggen / kolven
- Warmte vooraf/ Koude erna
- Beginnen bij pijnlijke borst
- (Extra) leeg maken
- Forceren / trilling
- Harde massage / leeg duwen

NIEUW

- Oorzaak zwelling / ontsteking weefsel
- Nadruk op koude /zwelling verminderen
- Ibuprofen 3x 400 mg (800 ABM) Paracetamol 4x 1000 mg
- Lecithine / Ultra Sound / Lymfe drainage / Aiende massage

Mastitis Afwegingen

■ Nieuw – nieuwer – nieuwst

- TOEVOEGINGEN NVL
  - Lecithine
  - Ultrasound Therapie / Oscillator (Patricia Knook LC AMC)
- ABM protocol #36 Katrina B. Mitchell
  - Evidence Based (Class 3) and Practised Based
  - Lezing: [Gratis lezing Katrina Mitchell Mastitis Protocol ABM](#)
- Multidisciplinaire Richtlijn Borstvoeding 2015
  - = samenwerking met KNOV en NHG
  - Tijd en herziening nodig

Have mastitis or a plugged duct?
The Milk Meg
Try DANGLE FEEDING!

Mastitis
Tips and tricks

Standje koe ☺

Mastitis
Melkstase

ONDERSCHEID

- Zwelling (klieren en/of weefsel)
- Ontsteking (niet infectieus)
- Ontsteking /infectie (infectieus)
- Galactocele/abces/carcinoma

Oedeem → ontstekingsverschijnselen (oa zwelling) → onvoldoende legen
Onvoldoende legen → infecties → onvoldoende legen → abces mogelijk

---

Mastitis
Bacteriëel?

WMO:
Many lactating women who have potentially pathogenic bacteria on their skin or in their milk do not develop mastitis.
But:
Many women who do develop mastitis do not have pathogenic organisms in their milk.

Aantoonbaar: S.Aureus
Zelden Streptococ, E.Coli en MRSA (metilicline resistent S.Aureus)

LET OP als kapotte huid

Mastitis
Abces...

Neemt de tijd... Na kraamtijd
Blijvend/peikende koorts
Wisselend beeld/beleid
Echo nodig
Punctie?
Incisie?

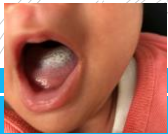

Bespreking
Spruw

- Wat hoe maak je nou verschil tussen een aanslag op tongetje van de melk of van spruw?
- Oorzaken?
- En wat is het beleid rondom moeder én kind?

Inzichten
studenten
Spruw

Spruw
Wel of niet?

Spruw
Oorzaken

- **Moeder**
  - Drager
  - Besmetting
  - Weerstand
  - Wrijving
  - Medicijnen/dieet
- **Kind**
  - Besmetting
  - Wrijving
  - Aanslag, hoog gehemelte
  - Weerstand

Spruw
Behandeling

- Tong schoonmaken?
- Als klachten bij moeder
  - Optie start alleen moeder behandelen
  - 48 uur->Miconazol (zonder recept) 4-6 dd, dun na voeden of kolven (=DAKTARIN)
  - Als helpt->doorgaan >7 dgn na verbetering
  - Afwassen?
  - Aanzuizen huidomgeving, citroen, cranberries???
- Als klachten bij kind < 3mnd:
  - Beiden behandelen
  - Nystatine voor baby via huisarts. (NB Daktarin beter werkzaam)
  - NB vaak-> 4-6x dun aanbrengen op aangedane plekken met schone vinger, na voeden (NB niet maar 2 DD)
  - Moeder Miconazol (Nystatine op tepel plakt en werkt minder)
  - Alternatief cocoonolie (geurend), Gentiaan Violet (online)

Nb tongriem / gehemelte
Dusss-> mondonderzoek

Handouts

▪ <http://mamma-minds.nl/>
“Handouts”

Resources

- Academy of Breastfeeding Medicine
<https://www.bfmed.org/protocols>
- Multidisciplinaire Richtlijn Borstvoeding 2015
<https://www.nij.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/borstvoeding>
- NVL werkdokument Mastitis
<https://www.nvlborstvoeding.nl/wp-content/uploads/Mastitispectrum-Werkdocument-NVL-compleet.pdf>
- ABM protocol Mastitis#36
<https://www.bfmed.org/assets/ABM%20Protocol%20%2336.pdf>
- La Leche League
- Borstvoeding.com
- ZIE Reader achtergrond informatie
